

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

394.04

Hely

Idő

1915

Személy

Helyszám

Szerző: Krúdy Gyula

Cím: Pesti levelek

Forrás: Magyarország

Bp.

(Hely)

1915 I. 7.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

PESTI LEVELEK

Irja Krúdy Gyula

Egy estém Pesten 1915-ben.

A gyorsparaszt, aki szekereiről a Tigris-fogadónál letett, ostorpattogással elhaladt, nagy utja van még ma. A lámpásokat gyujtogatják a botos emberek, a téli liget fölött halkán emelkedik a hold és bágyadt tekintete egy percre megáll a kálvinista torony csillagán. Vajjon jegyzi-e valaki Pesten a hold állását, jövését, menését, hogy abból időjárási jóslatokat következtessen, mint a napokban elhunyt öreg ügyvéd ur, báró Purczel negyven esztendeig figyelte az ég esti vándorát? Egyáltalában nézik-e Pesten a holdat, mint faluhelyen, magányos tanyán a hold megjelenése csaknem felvónak számít az esti szórakozások között? A holdba nézek és többé nem látom benne azt az embert, aki gyermekkoromban még állandóan hegedült. Hová lett a fáradhatatlan hegedős a holdvilágból? Söhajtok és arra gondolok, hogy a színes, furcsa, mese-felhők sem láthatók többé hajnalonkint, amelyek az ifju vadászt a nedves réteken egykor kísérték. A hegedős még ma is buzgón vonja nótáját a holdban, de csak a fia-

tal, üzekedő erdei vadak és bodros nyakendőjű fiatal emberek hallják, akik kecsége-orru cipőben várják az utcasarkon a varróleánykát. Vajjon szokás manapság holdtöltekor ablakok alatt csavarogni? Nem gondolnám, mert a fiatal embereknek egyéb tennivalójuk van. Holott akkoriban volt jó dolguk a nőknek, mikor minduntalan ólmos röpített a szívébe a gavallér vagy sirt, szenvedett, szeretett, költeményt olvasott és a liceum nyugai akácai alatt Desgrieux történetén gondolkodott... Azóta se divat a vadászfegyver csövét megtölteni, tönkre-menni, az árvák pénzét elkártyázni, hajójegyet hordani a sziv fölött az „Ujvilág” nevű gözhajóra: — nő miatt. A férfiak okozták meg vagy a nők lettek jobbak? Senki se mondja többé téli délután, hogy a pármái ibolya a kedvenc virága? A táncosnők nem viselnék többé a kék rókát? Az aranymivések boltjai többé nem a legragyogóbbak Pesten, míg a suszterek operai-fényben usztatják ablakaikat és többen állnak meg a lentesek kirakatai előtt, mint ott, hol a drága selyem hullámszik a Belvárosban. Hová lett Pestről a nábob, aki francia pezsgővel öntötte tele a színésznő fürdőkádját, hová lett a mulatóhelyek csillagaiért rajongó gavallér, aki később a nagybögő hordta a banda után vagy lengő, deres bajusszal, rézpitykés istállómesteri kabátbar pattogatja ostorát a manézs közepén, mi

alatt az öreg szürke ló megszokott tempóban nyargal a hervatag lovárnő túllszoknyácskája alatt? A férfiak előbb megkomo-lyodtak, alig fogadták már a keménykálapos fiákeres udvarias köszönését, a Herzmann-orfeum elmúlt és vele lovag Desgrieux, aki ingujjra vetkőzve, céltalanul tologatta a zöld posztón a golyókat, míg a különszobából hölgyének éneke hangzott... És most, midőn a vasuti kocsik sietve katonának katonával megrakottan észak és dél felé, a lovagot is felöltöztették a szentek és a gyermekek csukaszürke-szinű, háborus ruhájába, hogy büneiért megvezekelve,

megtisztulva, hősi halált érve: Desgrieux is az égbe szálljon.

Tehát a régi Tigris-fogadó előtt álldo-gáltam, amelyet még a forradalom előtt lebontottak. Néhány lépést tettem, míg elhagytam az árnyakat, szellemalakokat, amelyek a félmult Pestből körülengettek,

A nagykoruton megyek, estve van, az uri-primások már beretválja valahol a borbély, a színházak hátulso részein az ajtók sűrűn ki- és becsapódnak, a kis moziból reménytelenül hangzik az életunt zongoraszó, sétára indul a tévedt nő, mint a régi novellákban irták és hajdani imádoztam, a Coer-Dame, a pesti delnő kiszáll illatos fürdőjéből, hogy napkeleti madarak ezüstjével ékesítse hajdiszét, mielőtt elfoglalná helyét a színházi páholyban... És ez talán nem is olyan szomorú, amint a férfiak szentté avatandó virága ott messzi a lövész-árokban képzelet: Pest megszokta a háborút, megszokta a családapákat és bajusztalan ifjakat látni, amint fegyverbe állnak, a hősokeket és a gyávákat, Höfer jelentései előtt többé nem tolong a nép az Erzsébet-köruton, ideges rémhir-terjesztők és háboru-szakértők publikum nélkül maradtak térképeik előtt, már vigjátékot játszanak a Lipót-köruton, a déli napfényben locsognak a nők az Andrassy-uton és látszólag minden rendben van a városban, senki sem halt még éhen, sem veréb, sem ember... hová menjünk tehát estére szórakozni?

A kerek hirdető-oszlop az utcasarkon barátságos utmutatója a pesti embernek.

Tehát nézzük a szinlapot, mintha egy idegen, hideg szép városba érkezünk volna estvére és a fogadóban lemosván az utiport, mindenütt szívesen látott aranyakkal a mel-lényzsebben és arcunkon jámbor mosoly-lal utrakelnénk, — miután fájdalom az időt mindig naplóírással tölteni régi regényhősök, akik szerelmi be-futottak.

A Nemzeti Színház fehér s hiába keressük. Nincs ma előadás egy művelt utitársnő a vonaton